

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput V. Exponuntur tres causæ, à peccato subinde excusantes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

arque christianæ perfectionis, conformiter ad ea quæ dixi p. 1. cap. 20.

CAPUT IV.

Non datur pura omisso voluntaria absque omni voluntatis actu; si tamen sine eo daretur omisso voluntaria actus præcepti, culpabilis esset.

10 **R**atio prioris partis est, quia voluntas hominis vigilantis semper aliquid amat. *Rationalis namque animus sine dilectione esse non potest*, ait Leo Papa serm. 5. de jejun. 7. mens. Et, ut Augustinus dicit in Psal. 31. *amor vacare non potest in anima amantis*. Ergo voluntas hominis vigilantis numquam esse potest sine omni actu.

11 Ratio posterioris partis est, quia omisso actus præcepti esse nequit voluntaria, nisi voluntas sit causa moralis ipsius. Eo ipso verò quo causa est moralis ipsius, omisso ipsi imputatur.

CAPUT V.

Exponuntur tres cause, à peccato subinde excusantes.

12 **C**ausæ illæ sunt metus, impotentia, ignorantia, quæ quando excusent vel non excusent, operosè exponendum est. Sed antè

Observandum 1°. metum alium esse levem, alium gravem, seu cadentem in virum constantem. Porro vir constans ab inconstante in duobus distinguitur, ait S. Thomas in 4. dist. 29. q. 1. a. 2. *Primò quantum ad qualitatem periculi quod timeatur: quia constans vir sequitur rationem rectam, per quam scit quid pro quo sit dimittendum, vel faciendum. Semper autem minus malum, vel majus bonum eligendum est. Et idèo constans ad minus malum sustinendum cogitur metu majoris mali; non autem cogitur ad majus malum, propter metum minoris mali. Sed inconstans cogitur ad majus malum propter metum minoris mali, sicut ad peccatum, propter metum corporalis pena...* Secundo, distinguitur constans quoad estimationem periculi imminenti: quia constans non nisi ex forti estimatione & probabili cogitur; sed inconstans ex levi. Unde Prov. 28. *„fugit impius nemine persequente. „Mala autem gravia, quibus vir constans flecti potest, sunt mors, verbera, debonestatio per stuprum, & servitus.*

13 Metus itaque gravis, sive cadens in virum constantem, duo requirit, scilicet periculi seu mali apprehensi magnitudinem, & evadendi magnam difficultatem, vel impossibilitatem. Si enim magnum malum facile vitari queat, à viro forti metuendum non est. Attendenda nihilominus est personarum conditio: quia eadem ab omnibus exigenda non est constantia, v. g. non eadem à femina, quæ à viro.

14 Attendendum etiam, metum esse posse vel ab intrinseco, propter apprehensionem alicujus mali; vel ab alia persona justè vel injustè incussum.

Tom. I.

Observandum 2°. impotentiam aliam esse absolutam & omnimodam, aliam secundum quid. Aliam antecedentem & involuntariam, aliam consequentem & voluntariam, seu à libera voluntate profluentem. Impotentia absoluta & omnimoda ad servanda Dei præcepta in nullo homine rationis ulum habente saltem viatore reperitur. Quia nihil absolute impossibile Deus jubet, sive justis, sive peccatoribus; sed si qua in peccatoribus est impotentia ad ea servanda, ea est secundum quid, eaque voluntaria, non involuntaria. Ad cujus evidentiam

Observandum 3°. quòd cum impotentia nihil aliud sit nisi defectus potentia, totuplex impotentia est, quoruplex potentia defectus. Potentia verò hominis, ratione utentis, ad præcepta implenda, quadruplex est. Una remota, quæ libero arbitrio naturalis est, & intrinseca. Altera propinqua & supernaturalis, quæ habetur per gratiam actualem illustrantem intellectum, & excitantem voluntatem ad bonum, quæ sufficiens dici potest, non Molinisticè, sed Thomisticè. Tertia propinquior, quæ habetur per gratiam & charitatem habituales, quam frequenter gratia actualis excitans comitatur. Quarta proxima & completa (sine qua priores non complectuntur omnia ad agendum necessaria) & ista pro hoc statu habetur per solam gratiam per se efficacem. Omnes istæ potentia excludunt impotentiam absolutam & omnimodam, uti per se patet.

Observandum 4°. ignorantiam esse carentiam scientia, seu cognitionis, in subiecto capaci. Divisionem ipsius 1°. in antecedentem, concomitantem, consequentem. 2°. in ignorantiam juris, facti, & pœnæ. 3°. in voluntariam & involuntariam. 4°. in affectatam, crassam & levem, vide supra lib. 1. cap. 14.

Solum hinc exponenda est quinta divisio in ignorantiam puræ negationis, privationis, & prava dispositionis. Ignorantia puræ negationis, est quæ ignoratur id quod sciri non debet, v. g. jura maritalia à Moniali, jus Canonicum à rustico, &c. Ignorantia privationis est quæ ignoratur id quod sciri debet, v. g. Symbolum fidei ab adulto Christiano. Ignorantia prava dispositionis est judicium erroneum, quo, absque probabili fundamento cum crassa imprudentia approbamus falsa pro veris. Est proinde error theologicus, in eo differens à philosophico, quòd philosophicus accipitur pro quocumque judicio falso.

Ignorantiam voluntariam cum vincibili plerique confundunt, involuntariam cum invincibili. Sed de ea aliter philosophantur, qui ignorantiam vincibilem eam solam vocant quæ vel solo studio & inquisitione intellectus superari potest, vel saltem per gratiam ordinariam; invincibilem verò, quæ nec solo studio & inquisitione intellectus vinci potest, nec per gratiam ordinariam. Quòd si hoc pacto vinci nequeat speculativè, benè tamen practicè, hoc sensu quòd adhibita debita diligenti

tiâ, cæterisque requisitis, Deus per gratiam providebit, ne homo per ignorantiam peccet contra legem, ignorantia non erit invincibilis practicè, sed vincibilis. Et hoc sensu Deputati Lovanienses, inter alios Scholæ suæ articulos anno 1677. Innocentio XI. oblatos, hunc exhibuerunt: *Uri nulla concupiscentia est insuperabilis; ita nulla legis naturalis ignorantia est invincibilis. Quippe sicut omnis illa per divinæ gratiæ auxilium; ita omnis hæc per ejusdem gratiæ lumen superari potest.*

CAPUT VI.

Nullus metus, quàmlibet gravis, à tota culpa excusat in iis quæ sunt intrinsecè mala; bene aliquando in iis, quæ solum prohibita sunt lege positivâ.

- 19 **P**robatur 1^a. pars, quia quæcumque sunt ejusmodi, nullo unquam casu licita sunt, sed semper peccata. Peccatum verò majus malum est quàm aliud quodcumque malum. Per consequens amoris ordo non permittit peccatum eligi ad vitandum minus malum, sicut nec ad consequendum quodcumque bonum. *Non enim sunt faciendæ mala, ut eveniant bona.* Unde mors potius eligenda est quàm quodcumque peccatum, ut suo nos exemplo sancti Martyres docuerunt.
- 20 Fatendum nihilominus quòd metus gravis injustè incussus, diminuat culpam. Quia diminuit voluntarium; licet non causet involuntarium simpliciter. Unde cap. *sacris*, de his quæ vi, dicitur, quòd metus attenuat culpam, *est eam non prorsus excludat.* Non sic tamen attenuat, ut eam faciat de mortali venialem, in materia gravi, ut patet in Petro, qui timore mortis Christum negavit, & in iis qui eodem metu idolis sacrificarunt.
- 21 Probatur 2^a. pars, quia leges positivæ sæpè non obligant cum periculo grandis mali, v. g. mortis, vel gravis infirmitatis. Neque enim cum tanto periculo tenetur Christianus Sacram v. g. audire die Dominico.
- 22 Aliquando tamen leges positivæ, etiam humanæ, obligant cum periculo vitæ, quando scilicet commune id exigit bonum, v. g. ut miles pugnet, vel stationem suam non deserat. Lex etiam divina positivæ Pastorem obligat ad Sacramenta necessaria peste laborantibus ministranda cum periculo vitæ, dum alius non est qui officium ipsius suppleat. Quia *bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis.* Accedit etiam aliquando legibus humanis divina lex, vel naturalis, ob cujus accessum servandæ sunt cum periculo mortis, v. g. si Catholicus ab hæreticis, ad carnes in Quadragesima manducandas metu mortis compelleretur in odium fidei, vel hæresis professionem. Quia tunc manducare, esset fidem negare.
- 23 Denique à peccato nunquam excusatur, qui metu levi legem positivam, etiam humanam, transgreditur. Cum enim talis metus facilè re-

pellitur, nec excusat. Nec Legislator unquam præsumitur, levem ob causam, suæ legis obligationem relaxare.

CAPUT VII.

Sacramentorum administrationem, indignis faciendam, excusare non potest metus mortis, nec damni, aut infamiæ gravissima.

Oppositum docuit Ludovicus de Scildere²⁴ in Epithome Theologiæ anno 1646. publicæ disputationi propositâ, Serenissimoque Archiduci Leopoldo dicatâ §. 12. Verùm improbabiler. Quia Sacramentorum Minister mortem potius sustinere debet, quàm Sanctum dare canibus, SS. Martyrum exemplo, qui vitam & sanguinem profuderunt, ne liberos sacros impiis traderent, ad quod sub pena mortis compellebantur; eos verò qui eisdem tradiderunt, Ecclesia è sinu suo ejecit.

Et nunquid metu mortis compulsus venerabile Sacramentum in cloacam projicere, vel cani porrigere potest? Mori debet potius quàm id facere. Similiter ergo mori debet potius quàm idem venerabile Sacramentum, vel sacram absolutionem dare indigno. Siquis ergo districto ense minetur tibi mortem, nisi concubinæ ipsius absolutionem des, vel sacram Communionem, mori debes potius quàm Sanctum dare cani, vel margaritam porco. Hoc enim vetat Salvator, & scriptum est: *Noli velle fieri Judex, nisi valeas virtute irrumperè iniquitates.*

Nec oppositum sequitur ex eo quòd Sacramenta ministranda sint peccatori occulto publicè petenti. Hoc namque est secundum voluntatem Dei nobis notificatam per exemplum Christi. Est autem contra voluntatem Dei, quòd humano timore Sacramentum ministratur peccatori occulto occultè petenti, vel publicè petenti publicè. Cum hoc Salvator in-hibeat, cum dicit: *Nolue Sanctum dare canibus, &c.*

CAPUT VIII.

Nec licitum est, ex metu mortis, absque intentione, absolvendæ formam pronuntiare super penitente indisposito.

Contrarium docuit idem Author ibidem²⁷ post Sancium in select. disp. 35. num. 6. Ast etiam improbabiler. Quia propositionem hanc vigesimam-nonam inter 65. *Urgens metus gravis est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi*, Innocentius XI. velut ad minus scandalosam, & in praxi perniciosam proscripsit. Unde arguitur sic: metus gravis mali non est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi. Atqui metus mortis est metus gravis mali. Ergo metus mortis non est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi. Est syllogismus in forma, similis huic: anima ra-